

Şiddete Yönelik

Farkındalık Kılavuzu

25 SORUDA
25 KASIM

1993

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

TOCAM

Başkent Üniversitesi Toplumsal
Cinsiyet Araştırmaları Merkezi

ŞİDDETE YÖNELİK
FARKINDALIK KILAVUZU
2022

ÖNSÖZ

25 Kasım, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 1999 yılında ilan ettiği kararla **Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü** olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, her yıl İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin kabul edildiği gün olan 10 Aralık tarihine kadar farkındalık ve mücadele etkinlikleri dünya çapında gerçekleştirilmektedir. TOCAM olarak biz de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü kapsamında, her türlü şiddetin **hukuka ve insan haklarına aykırı olması** gerçeğinden hareketle şiddetle mücadelede hukuki haklar konusunda farkındalık yaratmak için bu kılavuzu hazırladık.

25 Soruda 25 Kasım başlıklı **Şiddete Yönelik Farkındalık Kılavuzumuz** şiddetin her boyutuna yönelik kadınların hukuki haklarıyla ilgili bilgiler içermektedir. Kılavuz, şiddeti fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel boyutlarıyla ele almakta ve bu hususta kadınların hukuki süreçlerde merak ettikleri ya da sormaya çekindikleri konular için rehberlik etmektedir. Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesinden Dr. Öğr. Üyesi Hatike Dilara AĞAOĞLU CANAY'ın şiddetle ilgili hukuki sorulara verdiği yanıtların derlendiği bu kılavuzun yol gösterici olmasını umuyor ve değerli hocamıza katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz.

Bu kılavuza hiçbir zaman ihtiyacımızın olmadığı,
eşit ve şiddetsiz bir dünya dileğiyle...

Doç. Dr. **Ceyda KULOĞLU**
Dr. Öğr. Üyesi **Ebru AKÇAY**
Arş. Gör. **Aslı ŞAHİNKAYA ERMiŞ**
Arş. Gör. **Mustafa MERDİN**

25 SORUDA
KASIM

1

Şiddete uğradığımı nasıl anlarım?

Şiddete uğradığınızı başta anlayamayabilirsiniz. Yalnız şunu bilirsiniz: **Bir şey oldu.** Olağandışı, gündelik, alışık olduğunuz huzurlu hissin ortadan kaybolduğu, konforsuz, rahatsız, belki can yakan, belki aşığılanmış, belki pek çok kötü hissin birleştiği bir durumda bulursunuz kendinizi. Bu söylediğim daha ziyade psikolojik ve ekonomik şiddet gibi daha zor görünen şiddet tipleri için geçerli. Fiziksel şiddete uğramışsanız bunu daha kolay anlarsınız elbette.

Bazı durumlarda şiddet davranışı bir ilişki içinde periyodik bir döngü içinde süreklilik göstererek gerçekleşir. Gerilimin yükselmesi, şiddet davranışının gerçekleşmesi, özür dilenmesi ve barışma ve sakinlik aşamaları birbirini izleyerek tekrarlanır ve şiddete uğrayan kişi bu özür dileme ve sakinlik aşamasında şiddet uygulayanı ya affeder ya da fiili unuttur, bir daha olmayacağına ikna edilir. Ancak bu sürecin adının "**şiddet döngüsü**" olduğunun bilinmesi ve bu döngü kırılıp içinden çıkılmadığı sürece ortadan kalkmasının zor olduğunun fark edilmesi önemlidir.

2

Şiddete uğradığımda nereye başvurmalıyım?

Polise başvurmalısınız. En hızlı cevap verebilecek ve müdahale edebilecek olan yer polistir. Sokakta göreceğiniz bir polis memuruna durumu bildirebileceğiniz gibi **112**'yi de arayabilirsiniz. Fiziksel şiddet görmüşseniz ve sağlığınıza müdahale edilmesi için arayacağınız numara da **112**'dir. Sağlık ekibi gelip hem size gerekli müdahaleyi yapacak hem de kolluk birimini haberdar edecektir. **112**, bütün acil durumlar için aranacak ortak numaradır. Ancak eski sistemde polis ve jandarmaya tahsis edilmiş olan **155** ve **156** numaraları da halen kullanılabilir durumdadır. Doğrudan **doktora** veya **hastaneye** de gidebilirsiniz. Yine talep etmeniz halinde ya da zaten görevleri gereği bildirmeleri gereken bir durumdaysanız sağlık çalışanları polise ulaşacaktır. Bunlar dışında doğrudan **savcılık** ya da **aile mahkemesine** başvurmanız da mümkündür. Polise başvurmanız halinde şunları aklınızda bulundurmalısınız: Yazılan tutanakları okumadan asla imzalamayınız. Farklı ya da yanlış bir şey varsa düzelttiriniz ve imzaladığınız evrakın bir örneğini mutlaka alınız. Fiziksel şiddet varsa **darp raporu** için mutlaka hastaneye sevk isteyiniz. Acil bir durum varsa polisten derhal **önleyici/koruyucu tedbiri** talep ediniz. Polisin barıştırmaya, uzlaştırma ve arabulma görevi ve yetkisi yoktur. Size şiddet uygulayan kişiye dönmeniz gerektiğini söyleyemez, talebiniz ya da rızanız dışında orada bulunduğunuzdan ya da başvurunuzdan kimseyi haberdar edemez.

Alo 183 Sosyal Destek Hattı, başvurabileceğiniz bir diğer numaradır. Şiddet nedeniyle kalacak güvenli bir yeriniz yoksa (varsa) çocuklarla birlikte bir **sığınmaevinde/konuevinde** kalmak mümkündür. Bunun için **Şiddet Önleme ve İzleme Merkezine (ŞÖNİM)**, **belediye kadın dayanışma merkezlerine ve kadın örgütlerine** başvurulabilir. Aile Mahkemesi kararı gerekmezsiniz gerekli yere yerleştirme sağlar. Bunun için kimliğinizin belli olması ya da resmen şikayetçi olunması da gerekmez.

3

Şikayette bulunmak için bir yaş sınırlaması var mıdır?

Şikayette bulunmak için yaş sınırlaması yoktur. Şikayetçi 18 yaşın altında ise, can güvenliğine ve vücut bütünlüğüne yönelik (örneğin cinsel saldırı, fiziksel şiddet, temas içermeyen cinsel taciz) eylemler hakkında ve her türlü şiddet eylemi hakkında polis/jandarma karakoluna veya Cumhuriyet Savcılıklarına tek başına başvuruda bulunabilir. Şikayetten önce veya sonra **anne ve/veya babanın izninin veya onayının** bulunması gerekmemektedir. **6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un** da ilk maddesinde, korunması ve kendisine karşı şiddetin önlenmesi amaçlanan kişiler arasında çocuklar özel olarak sayılmıştır.

4

Fiziksel şiddete uğradığımı nasıl kanıtlarım?

Bedeninizde görünür bir iz varsa bunu belgeleyebilirsiniz. Süreç içinde kullanılmak üzere tarihi ve saati belli olacak şekilde **kendi fotoğrafınızı çekebilirsiniz.** Polise başvurmuşsanız zaten **tıbbi muayene** süreci de söz konusu olacaktır, bu durumda **tıbbi raporlar ve fotoğraflar** ana delilleri oluşturur. Fiziksel izler azaldıktan ya da ortadan kalktıktan sonra resmi başvuruda bulunmuş olabilirsiniz. Bu durumda **ta-nımık beyanları** önem kazanır. Fiziksel şiddete uğradığınızı gören, duyan birilerinin beyanı delildir. Bununla birlikte kendi şikayet beyanlarınız da delildir. Tutarlılık gösteren ve dürüst beyanlar karar sürecinde çok önemlidir.

5

Fiziksel şiddet mağduruysam ne yapmalıyım?

Fiziksel şiddete uğrama anında mümkün olduğunca **yüksek sesle bağıarak kendinizi kalabalığa, görüneceğiniz ve size yardım edebilecek insanların arasına ulaştırmaya çalışınız**. Fiziksel şiddete uğrayan kişinin eşzamanlı ve orantılı olarak karşılık vermesi **meşru savunmadır** ve hukuka aykırı değildir. **Fiziksel şiddet dahil, her türlü şiddet hukuka aykırıdır**, ilgili birimlere başvurunuzu yapınız. Bunlarla birlikte **6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna** göre şiddet mağduru, şiddet davranışına doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiyi ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişileri ifade eder. Dolayısıyla bu kanun kapsamındaki tedbir kararlarının, kişinin kendisi, şiddet tehlikesi altında bulunan çocukları, kardeşleri ve annesi babası gibi kişiler için de verilebileceğini biliniz.

6

Cinsel şiddete uğradığımı nasıl kanıtlarım?

Cinsel şiddet temel olarak fiziksel muayene, olay yerinden toplanan deliller, tanık beyanları ve psikolojik muayeneyle kanıtlanır.

7

Cinsel şiddete uğradığımda ne yapmalıyım?

Cinsel şiddete uğramak son derece travmatik bir deneyimdir. Dolayısıyla cinsel şiddet anında ya da sonrasında şok geçirmek, donup kalmak, tepki gösterememek dahil olmak üzere “yapılması gereken” şeye ket vurabilecek durumların yaşanması mümkündür. Ancak bu travmanın fiziksel ve psikolojik etkilerinden kurtulabilmek ve cinsel şiddet failinin yakalanıp cezalandırılabilmesi için mümkün olduğunca çabuk gerekli yerlere başvurmak önemlidir.

Suç delillerinin kaybolmaması için hemen **112 Acil Çağrı Merkezi**'ni arayarak ambulans ve polis ekiplerinin gelmesi sağlanabilir. Eğer polis ya da ambulans arayacak fiziksel ve psikolojik durumda bulunmuyorsanız, güvendiğiniz bir yakınınıza (aile, arkadaş, akraba, öğretmen vs) ulaşıp durumunuzdan haberdar edebilirsiniz. Yalnız olmanız sağlıklı düşünüp hareket etmenizi engelleyebilir. Şiddet eyleminden sonra bedeninizin ve bulunduğunuz mekanın, mümkünse tarih belli olacak şekilde fotoğrafını çekebilirsiniz. Bunları kullanmak zorunda değilsiniz, şikayette bulunup bulunmamayı daha sonra değerlendirmek üzere, mevcut durumunuzu belgelemeniz önemlidir.

Bedeninizi ve bulunduğunuz yeri temizlemeden, mümkün olduğunca hızlı şekilde bir sağlık kurumuna ulaşıp durumunuzun kayıt altına alınmasını sağlayıp, eş zamanlı olarak şikayette bulunabilirsiniz. Delil niteliği olabilecek giysi, çamaşır, alet, eşya ne varsa muhafaza etmek ve mümkün olduğunca hızlı adli birimlere ulaştırmak önemlidir. Saldırganın saçı, kılı, deri parçası, vs. ortamda kalmış olabilir. Bütün bu işlemleri hemen yapmak için hazır olmadığınızı düşünüyorsanız bütün bu giysilere ve eşyaya olabildiğince az dokunarak bir torbaya koyup, daha sonra ne yapacağınıza karar verdiğinizde kullanmak üzere muhafaza etmeniz de önemlidir.

8

Taciz, saldırı ve tecavüz arasında fark var mıdır?

Kişinin cinsel bütünlüğüne zarar veren her türlü söylem ve eylem cinsel şiddettir. Cinsel şiddet, temas içeren ve temas içermeyen olmak üzere ikiye ayrılır. Yani bir eylemin cinsel şiddet olarak tanımlanması için mutlaka bedene dokunulması gerekmez. **Kişinin onayı olmaksızın gerçekleştirilen, fiziksel temas içermeyen rahatsız edici cinsel eylem, söz ve davranışlar cinsel tacizdir.** Örneğin, onay almadan gönderilmiş cinsel içerikli mesajlar, fotoğraflar, ısrarla cinsel ilişki teklifi, cinsel organ teşhiri, kişiyi cinsel içerikli şakalara maruz bırakmak, laf atmak gibi eylemler cinsel taciz sayılır.

Kişinin onayı olmaksızın gerçekleştirilen ve fiziksel temas içeren her türlü cinsel eylem ise cinsel saldırıdır. Örneğin, onay almadan öpmek, cinsel amaçlı dokunmak cinsel saldırı sayılır. **Tecavüz de cinsel saldırının, kural olarak şikayete bağlı olmayan ve ağırlaştırılmış ceza gerektiren, vücuda organ ya da cisim sokmak şeklinde gerçekleşen biçimidir.** Cezası diğer cinsel saldırı biçimlerine göre daha yüksektir. **Tecavüz, eşe karşı işlendiğinde de suç oluşturan bir eylemdir.**

9

Ekonomik şiddete uğradığımı nasıl kanıtlarım?

Öncelikle ekonomik şiddete uğradığınızı anlamanız önemlidir. Pek çok kadın ev içinde maruz kaldığı ekonomik şiddetin farkına varamaz, yaşadığı şeyin normal olduğunu, hatta aile içi rollerin içselleştirilmiş olması sebebiyle, öyle olması gerektiğini düşünüyor olabilir. **Maddi güç ve üstünlük, kadını kontrol etmek, küçük düşürmek, aşağılamak, cezalandırmak amacıyla kullanılıyorsa “ekonomik şiddet” söz konusudur.** En yaygın ekonomik şiddet biçimleri arasında, kadının çalışmasına, meslek edinmesine, eğitimine, bir kursa gitmesine ya da işinde yükselmesine engel olmak, gelirine ya da birikimine el koymak, adına kredi çektilererek ya da bilgisi veya isteği dışında şirket ortağı vs yaparak borçlandırmak, düşük miktarda harçlıklarla günlük yaşamını sürdürmesini ve hatta evin günlük masrafını karşılamasını beklemek ve olmadığında psikolojik ve/veya fiziksel şiddet uygulamak, kadının harcamalarını özel alanına girecek şekilde denetlemek gibi örnekler bulunur. Tüm bunlar çeşitli resmi kayıtlar, banka hesapları, malvarlığı dökümleri ve en önemlisi tanık beyanlarıyla kanıtlanabilir.

10

Ekonomik şiddete uğradığımda (zorla çalıştırılma, maaşıma el konulması, para harcamama karışılması, vb.) ne yapmalıyım?

Ekonomik şiddet de, diğer şiddet tiplerinde olduğu gibi, **6284 sayılı, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun** kapsamında tedbir talebinde bulunma gereğesi olabilir. Bunun dışında boşanma sebebi olabilir ve koşulları varsa maddi ve manevi tazminat davası açmak için de sebep oluşturur.

11

Psikolojik/sözlü şiddete uğradığımı nasıl kanıtlarım?

Psikolojik şiddet uygulayan fail, mağdura bağırarak, küfür, tehdit, hakaret ederek, onu aşağılayarak, sürekli eleştirerek, mağdurun hareketlerini, giyimini, başkalarıyla ilişkilerini denetleyip sınırlayarak, değersizlik duygusu uyandırma gibi yollarla sistematik olarak **mağdura duygusal baskı** uygular. Psikolojik şiddete maruz kalan kişide içe kapanma, korku, özgüven eksikliği, huzursuzluk ve aşırı gerginlik gibi belirtiler ortaya çıkabilir. Psikolojik şiddet uzun süre devam ederse kişide çeşitli psikolojik rahatsızlıklar da görülebilir. **Psikolojik şiddet tanık beyanları, şiddet uygulayan kişiyle yazışmalar, sosyal medya paylaşım ve yorumları ile ve en önemlisi psikolojik muayene bulguları ile ispatlanabilir.**

12

Psikolojik/sözlü şiddete uğradığımda (hakaret edilmesi, küçümsenmek, aşağılanmak, yok sayılmak vb.) ne yapmalıyım?

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, şiddeti “kişinin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik ve her türlü turum ve davranış” olarak tanımlamıştır. Dolayısıyla **psikolojik şiddete uğrayanlar da bu yasanın koruması altındadır**. Aile hakimi ve mülki amir, koruyucu ve önleyici tedbir kararı verebilirler. Bununla birlikte evliyseniz ve psikolojik şiddet evli olduğunuz kişi tarafından uygulanıyorsa bunun bir boşanma sebebi olarak değerlendirilebileceğini bilmelisiniz. **6284 sayılı Kanuna göre tedbir kararlarının uygulanabilmesi için evli olma ya da halihazırda aynı hanede yaşıyor olma şartı bulunmamaktadır**. Bununla birlikte şiddetin evli olunan kişi ya da partner tarafından gerçekleştirilmesi de gerekmemektedir.

Şiddetin evde ya da kamusal alanlarda gerçekleşmiş olması, süreci değiştirir mi?

Şiddetin evde ya da kamusal alanda gerçekleşmesi hukuka aykırı eylemin hukuka aykırı olma durumunu değiştirmeyeceği gibi, **6284 sayılı Kanun**, özellikle ev içi şiddeti tanımlamış ve buradaki yakın ilişkiler sebebiyle fail tarafından daha kolay uygulanabilen şiddete ivedilikle müdahale etmeyi amaçlamıştır. Şiddetin kamusal alanda gerçekleşmesi, tanıkların veya güvenlik kameralarının, vs. mevcudiyeti sebebiyle olayı delillendirmeyi kolaylaştırabilir ama özel alanın da kendine özgü dinamikleri, özellikle **6284 sayılı Kanun'un** getirdiği bakış açısıyla seneler içinde yargıda beliren bir anlayış ve rutin şekilde uygulanmaya başlayan bazı işleyiş biçimleri bulunmaktadır. Şiddetin özel alanda gerçekleşmesi, mağdur için şikayet sürecini başlatma adımını atmak bakımından olumsuz etki yaratabilir. Kişi, özel alanda gerçekleşen şiddet eylemini ispatlayamayacağı düşüncesiyle ya da özel alanda gerçekleşen olaylara devletin müdahale etmeyeceğini zannederek bundan geri durabilir. Yahut özellikle evlilik ilişkisinin kadına bir takım itaat yükümlülükleri getirdiği, bu yükümlülükleri yeterince yerine getirmede için fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik şiddeti “hak” ettiği düşüncesine kapılabilir. Bunların hiçbir gerçekliği yoktur. **Şiddetin hiçbir hal ve koşulda, hiçbir mekanda, hiçbir sıfatla, hiçbir haklı gerekçesinin olmayacağını, hiçbir ilişkinin size şiddetle karşılanacak yükümlülükler getiremeyeceğini unutmayınız.**

Tehdit edildiğimde ve ısrarlı biçimde takip edildiğimde, ne yapmalıyım?

Israrlı takip, kişiyi fiziksel olarak ya da sanal yollarla takip etmek, özel alanına ve sınırlarına saldırarak kişinin güvenli alanını daraltmak, 'hayır' cevabını kabul etmeyerek tehdit ve korku uyandıracak şekilde ısrarlı ve sistematik şekilde izlemek, daha gündelik dille ifade etmek gerekirse "musallat olmak" tır. Örneğin, evin, okulun, işyerinin önünde beklemek, gittiği yerlerde karşısına çıkmak, ısrarlı takiptir. Daha teknik bir tanım, **6284 sayılı Kanun**'un uygulama yönetmeliğinde yer almaktadır. Buna göre tek taraflı ısrarlı takip, "aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranış"tır.

Israrlı takip mağdurları 6284 sayılı Kanun korumasının kapsamındadır. Israrlı takibe maruz kaldığınızda daha önce söz ettiğimiz usullerle polise ya da mülki amire başvurup **6284 sayılı Kanun** kapsamında tedbir talebinde bulunabilirsiniz. Bu süreç içinde tehdit, şantaj, hakaret gibi ceza şikayetine konu olacak başkaca unsurlar varsa ayrıca savcılığa da başvurabilirsiniz. **Türk Ceza Kanunu'nda ısrarlı takip suç olarak düzenlenmiştir.** Buna göre "ısrarlı bir şekilde fiziken takip etmek ya da haberleşme ve iletişim araçlarını, bilişim sistemlerini veya üçüncü kişileri kullanarak temas kurmaya çalışmak suretiyle bir kimse üzerinde ciddi bir huzursuzluk oluşmasına ya da kendisinin veya yakınlarından birinin güvenliğinden endişe duymasına neden olmak" **suçtur ve hapis cezası vardır.**

“Kadının beyanı esastır” ne demektir?

6284 sayılı Kanunda, koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmayacağı yer alır. Yasakoyucu, özel alanda gerçekleşen şiddetin doğası gereği zor ispatlanacağını öngördüğü için, polisin ya da mülki amirin koruyucu tedbir kararı vermek için başvuruyu yeterli saymasını düzenlemiştir. Buna göre şiddet gördüğünü söyleyerek başvuran kişiden şiddete dair bir rapor, fotoğraf, video kaydı, tanık ifadesi, vs. istenmeden duruma göre kendisine barınma yeri sağlanabilecek, geçici maddi yardım yapılabilir, psikolojik, mesleki, hukuk, sosyal rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilebilecek, kişi geçici koruma altına alınabilecek, işyeri değiştirilebilecek, tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulabilecek, müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenebilecektir.

Kadının beyanının esas olması, 6284 sayılı Kanun uygulaması dışında, savcılığa şikayet söz konusu olduğunda da özellikle cinsel şiddet suçlarıyla ilgili olarak kovuşturma sürecinin başlatılması için delil veya belge aranmayacağı anlamına gelen ilkedir. Yani cinsel şiddet iddiasının her halükarda ciddiye alınıp yargılama makamlarının harekete geçmesi gerekir. Bu, genellikle yanlış anlaşıldığı üzere, her cinsel şiddet iddiasında sadece kadının iddiasına dayanarak, masumiyet karinesi yok sayılıp failin mahkum olacağı anlamına gelmez. Pek çok olayda özel alandaki şiddetin ispatlanması mümkün olmadığı için delil yetersizliğinden zaten beraat kararı verilmektedir. Kadının beyanı esas alınarak başlatılan yargılama, hiç olmazsa süreç içinde delil toplanmasını sağlayacaktır. Bununla birlikte delil mutlaka fotoğraf, video, fizik muayene gibi somut şeyler olmak zorunda değildir. Kadının adli ve psikolojik muayenesi sonucu alınan raporlar da çok önemli delillerdir.

16

Dijital şiddet nedir ve hukuki yaptırımını var mıdır?

Teknoloji araçları veya sosyal medya ağları kullanılarak uygulanan şiddet dijital şiddettir. Çok sık aramak, mesaj göndermek, konum gönderilmesini, kamera açılmasını istemek, sosyal medyada paylaşımlarına hakaret, aşağılama, tehdit içeren yorumlar yapmak, hesaplarının şifrelerini istemek, telefonunu kontrol etmek, sosyal medya arkadaşlıklarını, beğenilerini vs. kontrol etmek, cinsel içerikli mesaj göndermek ve zorla karşılık verilmesini istemek, casus yazılımla izlemek gibi eylemler dijital şiddet örnekleridir. Bunlar **6284 sayılı Kanun** kapsamında tedbir talebine konu olabileceği gibi Türk Ceza Kanunu kapsamında değerlendirilip cezalandırılacak taciz, kişilerin huzurunu bozma, şantaj, tehdit, özel hayatın gizliliğini ihlal, kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme gibi suçlara da vücut verir.

17

Flört şiddetinin cezası var mıdır?

Duygusal, romantik, cinsel bir birliktelik içinde ya da bu birliktelik bittikten sonra partnerlerden birinin diğeri üzerinde çeşitli şekillerde uyguladığı baskılayıcı, denetleyici, zarar verici davranışlar flört şiddetidir. Flört şiddetine özelliğini veren, şiddet biçimlerinin flört ilişkisi dahilinde gerçekleşmesi ve bazen de bunu oluşturan eylemlerin şiddet olduğunun bilinmiyor ve fark edilmiyor olmasıdır. Bu anlamda flört şiddeti çoğunlukla psikolojik şiddet ve dijital şiddet, daha ileri aşamada fiziksel ve cinsel şiddet olarak da belirebilir. Bu da sözünü ettiğimiz **6284 sayılı Kanun** kapsamındaki ve ceza hukuku anlamındaki süreç ve yaptırımların flört şiddeti için de geçerli olduğu anlamına gelir.

18

Üstünden zaman geçmesine rağmen, şiddete uğradığım için şikayette bulunabilir miyim?

Şiddet travmatik bir deneyimdir. Özellikle cinsel şiddet durumunda kültürel kodların da baskısıyla donma, yok sayma gibi mekanizmalar şiddet olayından hemen sonra şikayette bulunulmasını önlemiş olabilir. Hukuki süreci başlatmak çeşitli sebeplerle mümkün olmamışsa da zaman içinde bu başvuruyu gerçekleştirmek isteyebileceğinizi düşünerek, delil olabileceğini düşündüğünüz şeyleri saklayabilir, durumu güvendiğiniz birine anlatabilirsiniz. **6284 sayılı Kanun**, hali hazırda devam eden şiddetle ilgili koruma ve önleme tedbirlerini içerdiği için, **üstünden zaman geçmiş olaylarda bu kanun uygulanamayacaktır**. Bunun dışında ceza şikayeti ve tazminat davalarının da tâbi olduğu zamanaşımı süreleri bulunmaktadır. Ancak üzerinden zaman geçmiş bir şiddet olayıyla ilgili hukuki başvuruda bulunmanın mümkün olduğu haller vardır, üstünden zaman geçmiş olması sizi hukuki süreç için girişimde bulunmaktan alıkoymamalıdır, **bunun için mutlaka bir avukattan yardım alınız**.

19

Birinin (akraba, arkadaş, komşu vb.) şiddete uğradığına şahit olduğumda, ne yapmalıyım?

Kendinizin ve şiddete uğrayanın güvenliğini sağlamak öncelikli amaçtır. Fiziksel şiddete şahit olunması durumunda bağırarak, ses çıkarmak, dikkat dağıtmak akut şiddet olayını önlemek için, en azından şiddet uygulayanı duraklatıp şiddete uğrayana kaçıp uzaklaşma zamanı yaratmak için işlevsel olabilir. Bu arada derhal polisin aranması gerekir. Sürekli olarak gösteren bir şiddet sürecinden haberdar olunması anlamındaki şahitlikte ise, “karışmamak” değil, şiddetin varlığı konusunda beyanda bulunmak gerekir. Tanıklığınız önemli bir delil olacaktır. **Şiddet aile içi özel bir mesele değildir**. Hiç bir koşulda, özellikle cinsel şiddete şahit olma durumunda **mağdur suçlayıcı** bir tavırda bulunmamak gerekir. Yani sokakta, toplu taşımada, vs. bir taciz eylemini görüp fark etmiş olabilirsiniz ya da cinsel saldırıya uğramış biri size bunu anlatmış olabilir. **Şiddetin haklı gerekçesi yoktur**. Özellikle cinsel şiddete şahit olmanız durumunda mağdura şikayetçi olması için baskı yapmamak ya da bu konuda çekingen davrandığınızda da onu suçlayıcı tavırda bulunmamak gerekir. Bunun yerine, ona nasıl yardım edebileceğinizi kendisine sorup güvenebileceği bir alan yaratmanız önemlidir. Şiddetin travmatik bir süreç olduğunu unutmayınız.

20

Uzaklaştırma kararı hangi durumlarda verilir?

6284 sayılı Kanun kapsamında talep halinde ya da resen, şiddet failinin müşterek evden, işyerinden çocuğun okulundan uzak durmasına, müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesine karar verilebilir. **Bu bir önleyici tedbir kararıdır ve kararı yalnızca aile haki-mi verebilir.** Korumaya tedbir kararlarında olduğu gibi mülki amirin uzaklaştırma kararı verme yetkisi yoktur. Hangi durumlarda uzaklaştırma kararı verileceği kanunda sayılmamıştır. Mevcut koşulları değerlendirerek buna veya başkaca hangi önleyici tedbirin uygulanacağına hakim karar verir.

21

Koruma kararı hangi durumlarda verilir?

6284 sayılı Kanun, kadının beyanının esas olması ilkesi gereğince başvuru halinde ko-ruyucu tedbir kararının her durumda verilebileceğini düzenlemiştir. Her şiddet olayının gerçekleşme koşulları, tarafları, niteliği, vs. kendine özgüdür ve bu yüzden kanunda sayılıp sınırlanmamıştır. Korumaya ve/veya önleyici tedbir kararı en fazla 6 ay için verilir. Şiddet ya da şiddet tehdidi devam ediyorsa süre hakim tarafından uzatılabilir. Tedbir kararı hem korunan hem de şiddet uygulayana yüzüne karşı ya da tebliğ edilerek bildirilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde şiddet uygulayan kişi polis tarafından bulunarak derhal kendisine bildirilir. Tedbir kararına uyulmazsa **zorlama hapsi** kararı verilebilir. Savcılık ya da aile mahkemesine şiddet uygulayanın karara aykırı davrandığı bildirilirse hakim, 3-10 gün, tekrarı halinde 15-30 gün **zorlama hapsi kararı** verir. Bu hapis, ceza hukuku anlamında bir ceza değildir, yalnızca şiddet uygulayanın tedbir kararlarına uymasını fiilen sağlamak için öngörülmüştür, şiddet uygulayanın sabıka kaydına işlenmez.

22

Elektronik kelepçe uygulaması hangi durumlarda gerçekleşir?

Elektronik kelepçe, kanundaki adıyla elektronik izlemenin kadına karşı şiddet fiilinde uygulanması, önleyici tedbir olarak, özellikle can güvenliğinin tehlikede olduğu durumlarda uygulanır. Aile Hakimi kararıyla, Denetimli Serbestlik Müdürlüğü'nce, hem mağdurun hem şiddet uygulayanın ayak bileğine takılır. Elektronik kelepçe takmakla yükümlü kişi, şiddete maruz kalma ihtimali olan kişiye mahkeme kararında belirtilen mesafeden fazla yaklaşırsa, ilgili birime GPS üzerinden uyarı sinyali gider. Bunun üzerine izleme personeli derhal hem yükümlüyü hem de mağduru arayarak gerekli uyarıları yapar. Yükümlü buna uymazsa kolluk personeli tarafından müdahale edilir.

23

Şikayet sonrasındaki süreç nasıl ilerlemektedir ve şiddet failinin takibi nasıl yapılmaktadır?

Polise başvurup şikayetinizi ayrıntılı şekilde anlatıp tutanağa geçirttikten sonra gerekiyorsa avukat ve uzman desteği talep edebilirsiniz (psikolog, sosyal hizmet uzmanı vs). Fiziksel şiddete uğramışsanız ve önce karakola gitmemişseniz polisin darp raporu için hastaneye sevk etmesi gerekir. **Kendiliğinden yapmazsa bunu siz istemelisiniz. 6284 sayılı Kanun** kapsamında durumunuz için en uygun tedbirin ne olacağını değerlendirip talep etmelisiniz. Polis size bunların neler olabileceği konusunda bilgilendirecektir. Durum acilse koruyucu tedbir kararını polis de verebilir.

Çeza şikayetinde bulunmuşsanız evrak savcılığa sevk edilir ve süreç orada devam eder. Bu durumda savcı ifadenize başvuracak, varsa tanıklarınızı dinleyecek ve şikayetçi olduğunuz kişinin ifadesini alacaktır. Savcı dava açmaya karar verirse, dosya ilgili Ceza Mahkemesi'ne gidecek ve yargılamaya orada devam edecektir. **6284 sayılı Kanun** kapsamındaki başvuruya dayanarak alınan tedbir kararı en kısa zamanda şiddet uygulayana tebliğ edilir. Her koşulda kararı yanınızda taşımalı ve gerekirse şiddet uygulayana göstermelisiniz. İhlal halinde bu durum derhal karakola bildirilmeli ve müdahale istenmelidir. Aile Mahkemesi ihlal halinde zorlama hapsi kararı verir.

24

Şikayetim gizli kalabilir mi?

Şikayetçi olunan kişinin kimden uzak durması gerektiği ya da kim tarafından neyle suçlandığının şiddet uygulayana söylenmemesi anlamında şikayetin gizli kalması mümkün değildir. **Ancak başvuru her halükarda üçüncü kişilerden gizlidir.** Konunun tarafı olmayan hiç kimse şikayet evrakınızdan haberdar olamaz. Şikayetçi olmaksızın sığınma evine başvurmak mümkündür, bu durumda gizliliğiniz korunacaktır. **6284 sayılı Kanunda,** gerekli bulunması halinde, tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya talep olmaksızın, korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgileri veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgilerinin, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulacağı düzenlenmiştir. Yani şiddet failinin peşine düşeceğini düşünen kişi, resmi kayıtlardan adını adresini, kendisine ulaşılacak bilgilerin gizlenmesini sağlayabilir.

25

Erkekler de şiddet mağduru olarak şikayette bulunabilir mi?

Erkekler de şiddet mağduru olarak şikayette bulunabilir. **6284 sayılı Kanun,** şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi ile şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali olan kişiler hakkında şiddetin önlenmesine yönelik tedbirler öngörür. Bu bağlamda bir erkek bir kadın tarafından (eş, partner, anne, abla, vs.) ya da bir erkek, başka bir erkek tarafından (baba, erkek akraba, ağabey, vs.) şiddete uğrayabilir. Yani belirleyici olan, şiddete uğrayanın biyolojik olarak kadın olması değil, şiddetin ataerkil olmasıdır. Bu bağlamda örneğin LGBTİ+ bireyler de ataerkil şiddet mağduru olabilirler, olmaktadır ve onlar da bu kanunun koruması altındadır. **6284 sayılı Kanun,** esasen toplumdaki yapısal eşitsizlik ve özel alanda da mevcut olan bu ataerkil iktidar sebebiyle gerçekleşen şiddetin mağdurunun çok büyük oranda kadınlar olduğu gerçeğini dikkate alarak düzenlenmiştir. Kadına şiddet bir eşitsizlik biçimidir. Bu eşitsizlik sebebiyle kadın, şiddet uygulanabilir nesne, erkek ise şiddet uygulayabilir özne olarak kurulmuştur. Kadına şiddete karşı öngörülen tüm bu usuli çözümlerin nihai ve ilkel amaç, her alanda toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaktır.

Şiddete Yönelik

Farkındalık Kılavuzu

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

1993

TOCAM

Başkent Üniversitesi Toplumsal
Cinsiyet Araştırmaları Merkezi